

СОВЕТ
НОВОИЛЬМОВСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ ДРОЖЖАНОВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЧҮПРӘЛЕ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЯҢА ӘЛМӘЛЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ

КАРАР

Яңа Элмәле авылы

01 апрель 2021 ел

№ 6/2

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Яңа Әлмәле авыл жирлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, керту, фикер алышу һәм карау тәртибен раслау турында

Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 261 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Яңа Әлмәле авыл жирлеге Уставына таянып, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Яңа Әлмәле авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Күшымта итеп бирелә торган Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Яңа Әлмәле авыл жирлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, керту, фикер алышу һәм карау тәртибен расларга.
2. Яңа Әлмәле авыл жирлегенең рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында әлеге каарны халыкка игълан итәргә.
3. Әлеге каарның үтәлешен контролльдә тотам.

Р.Н. Дружков

РАСЛАГЫ АГ:
Татарстан Республикасы
Чүпрәле муниципаль районы
Яңа Элмәле авыл жирлеге
Советынын 2021 нче елгы 01 нче
апреле 6/2 номеры карары белән

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Яңа Элмәле авыл
жирлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, керту,
фикер алышу һәм карау тәртибе

Бүлек 1. Гомуми нигезләмәләр

Статья 1. Элеге тәртипне җайга салу предметы

1. Элеге Тәртип Россия Федерациясе Конституциясе, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Яңа Элмәле авыл жирлеге Уставы нигезендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, керту, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу белән бәйле рәвештә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрне җайга сала.
2. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансферлар исәбенә финанс ярдәме алу өчен тәкъдим итә торган инициативалы проектларны керту, фикер алышу, карау һәм сайлап алу белән бәйле мөнәсәбәтләргә карата, Әгәр Татарстан Республикасы Законында һәм (яисә) Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актында һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Яңа Элмәле авыл жирлеге Советы каарларында башкасы каралмаган булса, элеге тәртип нигезләмәләре кулланылмый.

Статья 2. Инициативалы проектлар

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының Яңа Элмәле авыл жирлеге (алга таба - муниципаль берәмлек) халкының муниципаль берәмлек халкы өчен яки аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган чараларны гамәлгә ашыру, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яисә жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукуы бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү буенча тәкъдим әлеге Тәртиптә аңлатыла.
2. Инициативалы проект үз эченә түбәндәге мәгълүматларны алырга тиеш:
  - 1) муниципаль берәмлек халкы өчен яисә аның бер өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган проблеманы тасвирлау (статья 2007 елның 2 августындагы 38-TPЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

- 2) әлеге проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;
- 3) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирлау;
- 4) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен кирәkle чыгымнары алдан исәпләү;
- 5) инициативалы проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган сроклары;
- 6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынган затларның планлаштырылган (мөмкин) финанс, мәлкәт һәм (яки) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;
- 7) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен бу акчаларны, инициатив түләүләрнәң планлаштырылган күләменнән тыш, файдалану күздә тотылган очракта, муниципаль берәмlek бюджеты акчалары күләменә күрсәтү;;
- 8) әлеге Тәртипнәң 3 статьясы нигезендә муниципаль берәмlek территориясенә яисә аның өлешенә күрсәтмә, аның чикләрендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак.

3. Инициативалы проект үз эченә әлеге статьяның 2 өлешендә каралган белешмәләр алган, инициатор каары буенча график һәм (яки) таблица материаллары күшүлүрга мөмкин.

Статья 3. Инициативалы проектлар халық мәнфәгатьләрендә тормышка ашырыла ала торган территорияне билгеләү

1. Инициативалы проектлар муниципаль берәмlek халкы мәнфәгатьләрендә, шулай ук түбәндәге территорияләрдә яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә тормышка ашырылырга мөмкин: 1) торак пункт; 2) торак пунктлар Төркеме.
2. Жирле әһәмияттәге аерым мәсьәләләрне (жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукуы бирелгән башка мәсьәләләрне) хәл итү буенча инициативалы проектларны гамәлгә ашыру максатларында һәм (яисә) аерым муниципаль программалар чараларын үтәү максатларында муниципаль берәмlek башкарма комитеты каары белән (шул исәптән муниципаль программаны раслау турындагы каар белән) муниципаль берәмlek территориясен округның бер өлешенә бүлү каралырга мөмкин. Күрсәтелгән очракта инициативалы проектлар муниципаль берәмlek территориясенең (округ) тиешле өлеше чикләрендә тәкъдим ителә, тикшерелә һәм гамәлгә ашырыла.

Бүлек 2. Инициативалы проектларны тәкъдим итү һәм фикер алышу

Статья 4. Проектның инициаторлары

1. Инициативалы проектны керту турындагы инициатива белән чыгыш ясарга хокуклы:
  - 1) уналты яшькә житкән һәм муниципаль берәмlek территориясендә яшәүче кимендә ун гражданнан торган инициатив төркем (алга таба-инициатив төркем));
  - 2) Территориаль ижтимагый үзидарә органнары;

- 3) иске авыл жирлеге.
2. Элеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән заттар (алға таба-проект инициаторлары):
  - 1) инициативалы проект әзерлиләр;
  - 2) инициативалы проект түрүндә фикер алышуны оештыралар яисә әлеге бүлек нигезләмәләре нигезендә инициативалы проектка ярдәм итү түрүндагы мәсьәлә буенча гражданнарның фикерен ачыклауны тәэмин итәләр;
  - 3) муниципаль берәмлек Башкарма комитетына инициативалы проект кертәләр;
  - 4) инициативалы проектны гамәлгә ашыруны тикшерүдә катнашалар;
  - 5) муниципаль берәмлекнең әлеге Тәртиптә һәм аның нигезендә кабул ителгән башка норматив хокукий актларында билгеләнгән башка хокукларны гамәлгә ашыралар һәм вазыйфаларны үтиләр.

3. Инициатив төркем төзү һәм аның әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча каарлар кабул итүе беркетмә белән рәсмиләштерелә.
4. Элеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча каарлар территориаль ижтимагый үзидарә органнары булган проект инициаторлары тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә уставы нигезендә кабул ителә.
5. Элеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча каарлар Ижтимагый берләшмәләр булган проект инициаторлары тарафыннан аларны гамәлгә кую документлары нигезендә кабул ителә.

Статья 5. Инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау

1. Инициативалы проект муниципаль берәмлек халкы яисә аның бер өлешендә яшәүчеләр тарафыннан якланырга тиеш, алар мәнфәгатьләрендә инициативалы проектны гамәлгә ашыру күздә тотыла.
2. Проект инициаторы гражданнарның инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча фикерен тубәндәге формаларда ачыклауны оештыра:
  - 1) гражданнар жыенында инициативалы проектны карау;
  - 2) Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыельышында яисә конференцияндә инициатив проектны карау, шул исәптән гражданнар жыельышында яки конференцияндә;
  - 3) гражданнарны сораштыру үткәрү;
  - 4) инициативалы проектка ярдәм итү өчен гражданнар имзаларын жыю.
3. Проект инициаторы инициативалы проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклауның берничә формасыннан файдалану түрүнда Карап кабул итәргә хокуклы.

Статья 6. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы

1. Инициативалы проектны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы (алга таба - жыелыш) проект инициаторы каары белән билгеләнә һәм үткәрелә.
2. Жыелыш муниципаль берәмлек территориясе өлешендә үткәрелә, анда яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә инициатив проектны гамәлгә ашыру планлаштырыла. Әгәр дә бу проектны гамәлгә ашыру муниципаль берәмлек халкы мәнфәгатьләрендә планлаштырыла икән, Муниципаль берәмлек территориясенең төрле өлешләрендә берничә жыелыш үткәрелергә мөмкин.
3. Жыелышта унтугыз яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләр катнаша ала.
  - 1) жыелыш көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм тавышка қуелган мәсьәләләр буенча каарлар кабул итү өчен, халыкның уртак булу рәвешендә көндезге формада үткәрелә
  4. Бер жыелышта берничә инициативалы проектны карау мөмкин. Элеге очракта жыелышны оештыру һәм үткәрү буенча хокуклар һәм бурычлар проектлар инициаторлары белән бергә гамәлгә ашырыла.
  5. Жыелыш үткәрү, документлар әзерләү һәм жибәрү буенча чыгымнарны проект инициаторы башкара.
  6. Муниципаль берәмлек башкарма комитеты проект инициаторына жыелышны үткәрүдә ярдәм итә, шул исәптән аны үткәрү өчен бушлай бина бирә. Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты каары белән жыелышлар үткәрү өчен бирелә торган урыннар исемлеге билгеләнергә мөмкин.
  7. Жыелыш 50 кешедән торган катнашучылар арасында хокуклы дип санала.

Статья 7. Жыелышка әзерлек

1. Жыелыш үткәрү турында проект инициаторының каарында курсәтелә:
  - 1) фикер алышу өчен жыелыш үткәрелә торган инициативалы проект;
  - 2) жыелышны үткәрү формасы (көндезге);
  - 3) жыелышның көн тәртибе, ә жыелышны көндезге-чittән торып уздыру очрагында-халыкның тавыш бирүен уздыру планлаштырыла торган мәсьәләләр;
  - 4) жыелышны уздыру датасы, вакыты, урыны, ә жыелышны көндезге-чittән торып уздыру очрагында - шулай ук тавышка қуелган мәсьәләләр буенча халык каарларын кабул итүне тәмамлау датасы һәм мондый каарлар тапшырылырга тиешле урын яки адрес, яисә тавышка қуелган мәсьәләләр буенча халыкны тавыш бирү өчен маxсус сайттан файдалану турында Каар кабул итү вакыты;;
  - 5) жыелышны көндезге формада уздырыла торган жыелышта катнашучылар йә жыелышны көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышуларда

катнашучыларның фаразланыла торган саны, жыелышны көндезге-чittән торып уздыру очрагында;

6) жыелыш үткәрелә торган территориядә яшәүчеләргә аны үткәрү турында хәбәр итү ысуллары.

2. Проект инициаторы муниципаль берәмлек Башкарма комитетына жыелышны үткәрү турында 10 көннән дә соңга калмычча язма хәбәр жибәрә.

3. Жыелыш үткәрү турында хәбәрнамәдә күрсәтелә:

1) проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилиясе, исемнәре, атасының исеме, аларның яшәү яки тору урыны турында белешмәләр, авыл торак пункттының исеме, исеме, чара проектының башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны);

2) әлеге статьяның 1 өлешендә каралған белешмәләр;

3) жыелышны оештыру һәм үткәрү буенча күрсәтмә функцияләр башкарырга вәкаләтле затларның фамилияләре, исемнәре, телефон номерлары.

4) жыелышны үткәрудә ярдәм итү, шул исәптән жыелышны үткәрү өчен бина бирү (жыелышны көндезге-чittән торып үткәрү очрагында) һәм (яки) тавышка куелған мәсьәләләр буенча Халық тавыш бирү өчен маҳсус сайттан файдалану турында үтенеч.

4. Жыелышны үткәрү турында белдерү проектның инициаторы һәм аны оештыру һәм үткәрү буенча боеру функцияләрен башкарырга вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана. Инициатив төркем исеменнән жыелышны үткәрү турында хәбәрнамә инициатив төркем тарафыннан аны оештыру һәм үткәрү буенча боеру функцияләрен үтәргә вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана.

5. Жыелышны үткәрү өчен бина бирү турындагы үтенечнамә булган очракта, муниципаль берәмлек Башкарма комитеты хәбәрнамә кергән көннән өч көн эчендә проект инициаторына үткәрү өчен бина бирү мөмкинлеге турында хәбәр итә яки жыелышны үткәрү урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртергә тәкъдим итә. Проект инициаторы әлеге тәкъдим алынгандан соң өч көн эчендә жыелышны үткәрү урынын һәм (яки) вакытын үзгәртугә ризалык яки ризалашмау турында хәбәр итәргә тиеш.

6. Муниципаль берәмлек башкарма комитеты жыелышны үткәрү, шул исәптән инициативалы проект белән танышу тәртибе турында мәгълүматларны Чүпрәле муниципаль районның рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәренең "булегендә яки маҳсус сайтта урнаштыра.:

1) жыелыш үткәрү турында хәбәр кергән көннән өч көн эчендә;

2) проект инициаторы ризалыгы белән жыелышны үткәрү урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәрту турында тәкъдим белән ризалашканнан соң ике көннән дә соңга калмычча (жыелышны көндезге-чittән торып уздырганда).

7. Муниципаль беремлек Башкарма комитети, проекты инициаторына ярдем итү максатыннан, вәкаләтле вәкил билгеләргә хокуклы. Вәкаләтле вәкилне билгеләү туринда муниципаль беремлек Башкарма комитеты проект инициаторына алдан хәбәр итә.

Статья 8. Жыелышның көндөзге формада үткәрү тәртибе

1. Жыелыш баянда Әлмәленчы проект инициаторы жыелышта катнашкан гражданнары муниципаль беремлек Башкарма комитеты тарафыннан раслана торган форма буенча исемлек төзу белән теркәүне тәэммин итә. Жыелышта катнашкан гражданнар исемлеге жыелыш беркетмәсөнән аерылгысыз өлеше булып тора.

2. Жыелышның көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча тавыш бирү тәртибе жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән раслана. Жыелышның көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча каарлар жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Жыелыш проект инициаторы вәкиле тарафыннан ачыла. Жыелышны алыш бару өчен рәис һәм сәркатип сайланы.

4. Рәис жыелышны алыш бара, көн тәртибендәге сорауларны игълан итә, жыелышта катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә, жыелыш тарафыннан кабул ителгән каарларны формалаштыра, аларны тавышка куя, тавыш бирү нәтижәләрен игълан итә.

5. Сәркатип жыелыш беркетмәсен алыш бара, анда жыелыш тарафыннан кабул ителгән барлык каарлар, алар буенча тавыш бирү нәтижәләре күрсәтелгән. Жыелыш беркетмәсенә жыелыш секретаре һәм рәисе кул куя.

6. Жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:

- 1) жыелышны үткәрү урыны һәм вакыты;
- 2) жыелышта катнашкан гражданнар саны;
- 3) жыелышның рәисе һәм сәркатибе туринда яшәү урыны күрсәтелгән белешмәләр;
- 4) жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлеге;
- 5) көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән каарлар.

Статья 9. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясен үткәрү

1. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру күздә тотылган 16 яшкә житкән кешеләр саны 1000 кешедән артып китсә, инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе (алга таба - конференция) үткәрелергә мөмкин.

2. Конференция әлеге Тәртипнәң 7-10 статьяларында билгеләнгән тәртиптә, әлеге статьяда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алыш үткәрелә.

3. Конференцияның үткөрү түрүндө проска ~~пәннелердөң~~ түрүндө Тәртипнен 8 статьясындагы 1 өлешендә каралган нигезләмәләр белән беррәттән, курсәтелергә тиеш:

1) 16 яшькә житкән 100 кешедән 1 делегаттан да ким булмаган делегатлар сайлау очен вәкиллек нормасы;

2) делегатлар сайлау очен жыелышлар үткөрү вакытында тәртибе.

4. Конференция беркетмәсенен аерылгысыз өлеше булып делегатлар сайлау турында жыелышлар беркетмәләре тора.

Статья 10. Инициативалы проектларга ярдәм итү очен гражданнар имзаларын жыю

1. Проектның инициаторы булып инициатив проектларга ярдәм итү очен гражданнар имзаларын жыю (алга таба - имзалар жыю) тора.

2. Инициатив проектларны хуплап имзалар саны, инициатив төркем әгъзаларының имзаларын да кертеп, кимендә егерме биш булырга тиеш.

3. Имзалар түбәндәге тәртиптә жыела:

1) имзалар аларны имза кәгазенә керту юлы белән жыела, аның рәвеше муниципаль берәмлекнен башкарма комитеты тарафыннан раслана;

2) имза кәгазенә имзалар жылоны гамәлгә ашыручы инициатив проект курсәтелә;

3) Имза кәгазенә яшәүченен имzasында аны кую датасы куела. Кеше имзасында аны кую датасын үз кулы белән куя. Имза кәгазенә кертелә торган кулланучы турындагы белешмәләр имзалар жыючы зат үтенече буенча имза кәгазенә кертелергә мөмкин. Мәгълуматлар бары тик кульязма ысул белән генә кертелә, бу вакытта карандаш куллану рөхсәт ителми;

4) бер үк инициатив проект хуплап бер генә тапкыр имза салырга хокуклы;

5) Ыэр язылу проект инициаторы вәкиленен имзалары белән таныкланырга тиеш. Имза кәгазе тәмамланганда, имзалар жылоны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле үз кулы белән фамилиясен, исемен һәм атасының исемен, туу датасын, яшәү урыны адресын курсәтә, шулай ук имзасын һәм аны кую датасын курсәтә;

6) Имзалар жыйганда, имза кәгазенең алгы ягын һәм арткы ягын тутыру рөхсәт ителә. Шул ук вакытта яклар имзаларның бердәм нумерациясенә ия, ә имзалар жылоны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле турындагы таныклык имзалар кәгазенең икенче ягында торакчының соңғы имзасыннан соң ук куела;

7) Имзалар жыйганда ыэр затның "Шәхси мәгълуматлар турында" Федераль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә торган шәхси мәгълуматларны эшкәртүгә ризалыгы алынырга тиеш.

Статья 11. Гражданнарың фикерен ачықлау өчен сораштыру үткәрү, әлеге инициативалы проектка ярдәм иту

1. Гражданнары әлеге инициативалы проектка ярдәм иту турында аларның фикерен ачықлау өчен сораштыру (алга таба - сораштыру) муниципаль берәмлек халкы инициативасы белән яисә аның инициативасы белән үткәрелә, аларда инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

1. Сораштыру билгеләү өчен проект инициаторы муниципаль берәмлек советына гариза жибәрә, анда күрсәтелә:

- 1) инициативалы проект, аңа карата сораштыру уздырырга тәкъдим ителә;
- 2) проект инициаторының тәкъдимнәре:
  - а) сораштыру үткәрү датасы һәм сроклары турында;
  - б) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формалаштыру турында;
  - в) сораштыру үткәрү методикасы турында;
  - г) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны турында;
- 3) проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасы, аларның яшәү яки тору урыны турында белешмәләр, авыл торак пунктының Исеме, Исеме, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны).

2. Эгәр проектның инициаторы инициатив төркем булса, гариза инициатив төркемнәң барлык әгъзалары тарафыннан имзалана. Эгәр проектның инициаторы булып әлеге Тәртипнәң 4 статьясындагы 1 өлешендә күрсәтелгән башка затлар торса, гаризага проект инициаторының вәкаләтле заты һәм инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган кимендә 10 муниципаль берәмлек кешесе имза сала. Бу очракта гаризада шулай ук гаризага (фамилияләренә, исемнәренә, атасының исемнәренә, аларның яшәү яки тору урыны турында белешмәләргә) кул куйган затлар турында белешмәләр күрсәтелә.

3. Муниципаль берәмлек Советы гариза кергән көннән 30 көннән дә соңға калмыйча аны карый һәм сораштыру билгеләү яки сораштыру билгеләүдән баш тарту турында Карап кабул итә.

4. Эгәр хокук бозулар инициативаны тәкъдим итүдә катнашкан муниципаль берәмлек халкының ихтыяр белдерүе нәтижәләрен дөрес итеп билгеләргә мөмкинлек бирмәсә, сораштыру үткәру турындагы инициативаны тәкъдим итүнен әлеге статьяда билгеләнгән тәртибен бозу сораштыру билгеләүдән баш тарту өчен нигез булып тора.

5. Инициативалы проектларны тәкъдим итү мөмкөнлегенесүү түрүндөн сораштыру муниципаль берәмлекнең норматив-хокукий акты белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

6. Сораштыруда муниципаль берәмлек яки аның өлешендә яшәүчеләр катнаша ала, аларда 16 яшькә житкән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

7. Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты сораштыру нәтижәләрен проект инициаторына, аларны әзерләгәннән соң, З эш көненнән дә соңга калмычка житкәрә.

Бүлек 3. Инициативалы проектларны керту һәм карау

Статья 12. Муниципаль берәмлек Башкарма комитетына инициативалы проектлар керту

1. Инициатива проектын керткәндә муниципаль берәмлек Башкарма комитетына тапшырыла:

1) проектның көгазьдә һәм электрон формада тасвирламасы, аңа график һәм (яки) таблица материаллары күшүлүргө мөмкин;

2) әлеге Нигезләмәнең 4 статьясындағы 4, 5 өлешләре нигезендә инициатив төркем төзү беркетмәсе яисә башка документлар, шулай ук проект инициаторының инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда аның исеменнән муниципаль берәмлек Башкарма комитеты белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле затларны билгеләү турындагы карары;

3) жыен, гражданнар жыелышлары яки конференцияләре беркетмәсе, гражданнардан сораштыру нәтижәләре һәм (яки) муниципаль берәмлектә яшәүчеләр тарафыннан инициативалы проектны яки аның өлешендә хуплауны раслаучы кул куелган битләр.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документлар муниципаль берәмлек Башкарма комитетына инициатива проектын караганда һәм гамәлгә ашырганда проектның инициаторы булып торучы турыдан-туры муниципаль берәмлек Башкарма комитеты белән үзара хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле зат тарафыннан тапшырыла яисә игълан ителгән кыйммәт белән, аны жибәргәндә һәм кертемнәрнең тасвирламасы белән почта аша жибәрелә.

3. Проектны керту датасы булып, әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты алган көн тора.

4. Әгәр Документлар муниципаль берәмлек Башкарма комитетына турыдан-туры, инициатива проектын караганда һәм гамәлгә ашырганда проектның инициаторы белән хезмәттәшлек итәргә вәкаләтле зат тарафыннан тапшырыла икән, күрсәтелгән затка, муниципаль берәмлек Башкарма комитеты тарафыннан аларның исемлеген һәм алыну датасын күрсәтеп, документлар алу өчен расписка бирелә. Расписка муниципаль берәмлек Башкарма комитеты тарафыннан документлар кабул ителгән көнне тапшырылырга тиеш.

13. Инициативалы проектларны карау

1. Инициативалы проектларны карау буенча Комиссия (алга таба - комиссия) инициативалы проектларның социаль-икътисадый әһәмиятен объектив бәяләү һәм аларны конкурс нигезендә сайлап алу максатында төзелә.
2. Комиссия 5 кешене тәшкіл итә.
3. Комиссиянең персональ составы муниципаль берәмлек Башкарма комитеты карары белән билгеләнә. Комиссия әгъзаларының төмөнкүлөй саныннан яртысы муниципаль берәмлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә. Комиссия составы комиссия тарафыннан кабул ителә торган караптарларга йогынты ясарга мөмкин булган мәнфәгатьләр каршылыклары барлыкка килү мөмкинлеген төшереп калдыру өчен формалаштырыла.
4. Комиссия комиссия рәисе, Комиссия рәисе урынбасары, комиссия секретаре һәм аның эшендә катнашучы комиссия әгъзаларыннан тора.

---

[1] комиссия төзу мәжбүри булып тора очракта гына конкурс сайлап алу.

5. Комиссия рәисе:

- 1) комиссия эшен оештыра, аның эшчәнлеге белән житәкчелек итә;
- 2) комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе проектын төзи;
- 3) комиссия әгъзаларына йөкләмәләр бирә;
- 4) комиссия утырышларында рәислек итә.

6. Конкурс комиссиясе рәисе урынбасары, вакытлыча булмаганда, конкурс комиссиясе рәисе вазыйфаларын башкара.

7. Комиссия секретаре:

- 1) комиссия эшчәнлеген мәгълүмати һәм документлар белән тәэммин итүне, шул исәптән комиссия утырышына әзерлекне гамәлгә ашыра;
- 2) комиссия әгъзаларына, проект инициаторларына һәм комиссия утырышына чакырылган башка затларга комиссиянең чираттагы утырышын үткәрү датасы, урыны һәм комиссиянең чираттагы утырышы көн тәртибе турында хәбәр итә;
- 3) комиссия утырышлары беркетмәләрен алыш бара.

8. Комиссия әгъзасы:

- 1) комиссия эшендә, шул исәптән комиссия утырышларында катнаша;
- 2) комиссия эше мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр кертә;
- 3) комиссия утырышларында карала торган документлар һәм материаллар белән таныша;
- 4) комиссия утырышында катнашучыларга сораулар бирә;

5) комиссия утырышларында тавыш бирэ.

9. Комиссия эшенең төп формасы-утырышлар.

10. Комиссия утырышы анда аның әгъзаларының яртысыннан да ким булмаган өлеше булган очракта хокуклы дип санала.

11. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә комиссия тарафыннан инициативалы проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэммин ителә. Проект инициативасын карау планлаштырыла торган комиссия утырышы турында проектны башлап жибәрүчеләргә аны үткәру көненә кадәр биш көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

12. Проект турында фикер алышу һәм комиссия тарафыннан караплар кабул итү проект инициаторы һәм башка чакырылган затлар катнашыннан башка башкарыла.

13. Комиссия карапы утырышта катнашучылар саныннан күпчелек тавыш белән ачык тавыш бири юлы белән кабул ителә. Тавышлар тигез булганда комиссия утырышында рәислек итүче тавышы хәлиткеч булып тора.

14. Комиссия әгъзалары караплар кабул итү турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышканда тигез хокукларга ия.

15. Комиссия тарафыннан кабул ителгән карап белән килешмәгән очракта, комиссия әгъзасы Комиссия утырышы беркетмәсенә кертелергә тиешле язма рәвештә узенең аерым фикерен бәян итәргә хокуклы.

16. Комиссия утырышы нәтижәләре буенча беркетмә төzelә, ул комиссия утырышында рәислек итүче, комиссия секретаре һәм аның утырышында катнашкан комиссия әгъзалары тарафыннан комиссия утырышы уздырылғаннан соң өч эш көне эчендә имзалана.

17. Комиссия секретаре, комиссия утырышы беркетмәсенә кул куелган көннән соң килуче эш көненнән дә соңга калмыйча, аны муниципаль берәмлек Башкарма комитетына жибәрә.

18. Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник тәэммин итүне муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты башкара.

Статья 14. Муниципаль берәмлек Башкарма комитеты инициативасы проектын карау тәртибе

1. Инициативалы проект муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты тарафыннан кертелгәннән соң 30 көн эчендә карала.

2. Муниципаль берәмлек Башкарма комитетына инициатив проект керту турдындагы мәгълүмат, мәгълүмат стендларында һәм Чүпрәле муниципаль районның рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә муниципаль берәмлек бүлегендә инициатив проект кертелгәннән соң өч эш көне эчендә урнаштырылыша тиеш һәм әлеге Тәртипнең 2 статьясындагы

2 өлешендә курсәтелгән белешмәләр, шулай ук проект инициаторлары турында булырга тиеш. Бер ук вакытта гражданнар муниципаль берәмлек Башкарма комитетына инициатив проект буенча үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен бирү мөмкинлеге турында, аларны тапшыру вакыты курсәтелеп, хәбәр ителә.

3. Инициативалы проект буенча искәрмәләр һәм тәкъдимнәр бирү вакыты жиде эш көне тәшкил итә. Үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен 16 яшькә житкән муниципаль берәмлек халкы жибәрергә хокуклы. Искәрмәләр һәм тәкъдимнәр муниципаль берәмлек Башкарма комитетына мөрәжәгать итүче тарафыннан турыдан-туры тапшырыла яисә почта аша жибәрелә.

4. Инициативалы проект буенча искәрмәләрне һәм тәкъдимнәрне гомумиләштерүне комиссия башкара.

5. Инициативалы проектны карау нәтиҗәләре буенча комиссия муниципаль берәмлек башлыгына әлеге статьяның 7 өлешендә курсәтелгән каарларның берсен кабул итәргә тәкъдим итә. Комиссия каарында шулай ук проектны эшләп бетерү буенча тәкъдимнәр дә булырга мөмкин.

Муниципаль берәмлек Башкарма комитетына берничә инициатив проект кертелгән очракта, шул исәптән естенлекле проблемаларны тасвиrlау белән, комиссия муниципаль берәмлек башлыгына конкурс нигезендә сайлап алуны оештырыга тәкъдим итә.

6. Конкурс сайлап алу әлеге Тәртипнең 17 статьясы нигезендә оештырыла. Конкурс сайлап алуын үткәрү турында белдерү проект инициаторларына тиешле каар кабул итәлгәннән соң өч көннән дә соңға калмычка жибәрелә.

7. Комиссия тәкъдимнәрен исәпкә алыш яки конкурс нәтиҗәләре буенча муниципаль берәмлек башлыгы түбәндәге каарларның берсен кабул итә:

1) муниципаль берәмлек бюджеты турындагы каарда каарлган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә муниципаль берәмлек бюджеты проектын төзү һәм карау (муниципаль берәмлек бюджеты турындагы каарга үзгәрешләр керту) тәртибе нигезендә тиешле максатларга һәм (яисә) муниципаль берәмлек бюджеты турындагы каарда каарлган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә муниципаль берәмлек бюджеты проектын төзү һәм карау тәртибе нигезендә инициативалы проектны хупларга һәм аны эшне дәвам итәргә.);

2) инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тартырга һәм инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен курсәтеп, проектны инициаторларына кире кайтарырга.

8. Муниципаль берәмлек башлыгы инициативалы проектка ярдәм курсәтүдән баш тарту турында түбәндәге очракларның берсендә каар кабул итә:

1) инициатив проектны керту һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү.;
2) инициативалы проектның федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукий актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм

башка норматив хокукый актлары, муниципаль берәмлек уставы таләпләренә туры килмәве;;

3) жирле үзидарә органнарында кирәклө вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициативалы проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;;

4) инициативалы проектны гамәлгә ашыру өчен кирәк булган акчалар күләмендә муниципаль берәмлек бюджеты акчалары булмау (аларны формалаштыру чыганагы инициативалы түләүләр булмаган).;

5) инициативалы проектта тасвирланган проблеманы нәтиҗәләрәк ысул белән хәл итү мөмкинлеге булу;

6) инициативалы проектны конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган дип тану.

9. Проектны карау нәтиҗәләре буенча карап проект инициаторына кабул ителгән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча жибәрелә.

10. Муниципаль берәмлек башкарма комитеты, ә әлеге статьяның 8 өлешендәге 5 пунктында каралган очракта, проект инициаторларына инициативалы проектны бергәләп эшләп бетерегә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең яисә дәүләт органының жирле үзидарә органына аларның компетенциясе нигезендә тәкъдим итәргә тиеш. Проектны эшләп бетерү өчен комиссия комиссия эгъзалары, муниципаль берәмлек Башкарма комитеты вәкилләре, проект инициаторы вәкилләре арасыннан эшче төркем төзи, шулай ук проектны эшләп бетерү вакытын билгели. Эшләп бетерелгән инициативалы проект комиссия тарафыннан әлеге Тәртипнең 15 статьясы һәм әлеге статья нигезендә карала.

Статья 15. Инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алу

1. Конкурс сайлап алуны комиссия башкара.

2. Конкурс сайлап алу критерияләре булып тора:

1) халыкның инициативалы проект хәл итүгә юнәлдерелгән проблемаларны билгеләүдә һәм аны гамәлгә ашыруда катнашу дәрәжәсе;

2) инициативалы проектны гамәлгә ашырудан социаль нәтиҗәлелек.

3. Конкурс сайлап алу әлеге Тәртипнең 15 статьясы нигезендә үткәрелә торган комиссия утырышында башкарыла.

4. Комиссия инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узган инициативалы проектларны ачыклау критерийлары нигезендә бәяләүне гамәлгә ашыра.

5. Конкурс нәтиҗәләре буенча, критерийлар буенча йомгаклау бәясен исәпкә алып, комиссия инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган яисә узмаган дип игълан итү түрүнда Карап кабул итә.

6. Конкурс сайлап алын узган инициатив проект дип игълан ителә, ул барлык критерийлар буенча максималь суммар балл алган.

Статья 16. Муниципаль берәмлек ышкарма комитеты карары

1. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру түрында муниципаль берәмлек башлыгы карар чыгара.
2. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру түрындагы карар үз эченә алырга тиеш:
  - 1) инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәсендә барлыкка килергә тиеш булган объектның исеме (адресы яки урыны күрсәтелгән) яисә гамәлгә ашыруга инициатив проект жибәрелгән Чараның атамасы;
  - 2) муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын тоту юнәлеше (төзелеш, реконструкцияләү, сатып алу, үткәрү (чаралар) h. б.);
  - 3) инициатив проектны гамәлгә ашыруга бүлеп бирелә торган муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын баш бүлүченең исеме;
  - 4) заказчы, төзүче исеме;
  - 5) объектның файдалануга тапшыру (сатып алу), чараны (чараларны) тормышка ашыру вакыты);
  - 6) инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, объектны (чараларны) үткәрүгә объектның күз алдында тотылучы (чик) бәясе яисә чараны (чараларны) үткәрүгә чараларның ин чик күләме;
  - 7) объектның фаразланган (чик) бәясен яки инициатив түләүләр күләмен бүлеп биреп, чараны (чараларны) үткәрүгә чараларның ин чик күләмен гамәлгә ашыру еллары буенча бүлү.

Статья 17. "Интернет" мәгълүмат-коммуникация чөлтәрендә инициативалы проект түрында мәгълүматны бастырып чыгару (халыкка житкерүү) һәм урнаштыру тәртибе

1. Муниципаль берәмлек Башкарма комитетының инициатив проектын карау, инициатив проектны гамәлгә ашыруның барышы, шул исәптән акча средстволарыннан файдалану, милек һәм (яки) аны тормышка ашыруда кызыксынган затларның хезмәт катнашуы түрында мәгълүмат мәгълүмат стендларында басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) һәм Чүпрәле муниципаль районның рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендәге муниципаль берәмлек бүлегендә урнаштырылышында тиеш.
2. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру нәтижәләре түрында муниципаль берәмлек Башкарма комитеты хисабы, инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң 30 календарь көн эчендә Чүпрәле муниципаль районның рәсми сайтында "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә муниципаль берәмлек бүлегендә бастырып чыгарылышында (халыкка житкерелергә) тиеш.